

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR – 4101-21-02/2013

P/13/101

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław

T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50

lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/101 – Wdrożenie i eksploatacja Systemu Dozoru Elektronicznego oraz realizacja zadań przez sądowych kuratorów zawodowych w procesie wykonywania kary pozbawienia wolności w tym systemie
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Mariusz Orawczak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 87045 z dnia 24 września 2013r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Sąd Rejonowy w Wałbrzychu ul. Słowackiego 10, 58-300 Wałbrzych, zwany dalej „SR Wałbrzych” lub „Sądem”
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prezes Sądu Rejonowego w Wałbrzychu: <ol style="list-style-type: none">1) Sędzia Sądu Rejonowego Aleksandra Abramowska-Podlińska – od dnia 22 listopada 2010 r.2) Sędzia Sądu Rejonowego Dariusz Maciej Pająk – od dnia 15 grudnia 2006 r. do dnia 21 listopada 2010 r. (dowód: akta kontroli str. 7-9)
Słownik pojęć	„ SDE ” – System Dozoru Elektronicznego, „ UPD ” – Upoważniony Podmiot Dozorujący, „ Exigo ” - Informatyczny system komunikacyjno-monitorujący obsługujący SDE, „ Kurator SDE ” – kurator prowadzący dozór skazanych w systemie SDE, „ Zespół II ” - II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych w Sądzie Rejonowym w Wałbrzychu, „ Zespół III ” - III Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych w Sądzie Rejonowym w Wałbrzychu, „ SO Świdnica ” – Sąd Okręgowy w Świdnicy, „ MS ” – Ministerstwo Sprawiedliwości, „ PUP ” - Powiatowy Urząd Pracy.
Akty prawne	<ol style="list-style-type: none">1. Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r., poz.82. ze zm.), zwana dalej: „ustawą o NIK”,2. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz.U. z 2010 r. Nr 142, poz. 960 ze zm.), zwana dalej: „ustawą SDE”,3. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 sierpnia 2010 r. w sprawie sposobu oraz szczegółowych warunków wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz.U. Nr 149, poz. 998), zwane dalej: „rozporządzeniem SDE”,4. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 czerwca 2003 r. w sprawie standardów obciążenia pracą kuratora zawodowego (Dz.U. Nr 116, poz. 1100)¹, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie standardów obciążenia pracą kuratora zawodowego”.

¹ Data wejścia w życie dnia 19 lipca 2003 r.

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² realizację w latach 2012 – 2013 (30 września) przez sądowych kuratorów zawodowych zadań związanych z organizowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie SDE oraz sprawowaniem kontroli w tym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Podstawą pozytywnej oceny ogólnej były oceny cząstkowe dotyczące kontrolowanych obszarów oraz charakter stwierdzonych ustaleń, w szczególności: [1] bieżące wywiązywanie się kuratorów z obowiązków informowania skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w SDE o ich prawach i obowiązkach, [2] aktywna pomoc kuratorów w readaptacji społecznej skazanych, [3] należyte kontrolowanie wykonywania przez skazanych nałożonych na nich obowiązków, w tym przestrzegania ustalonego przez Sąd Penitencjarny harmonogramu odbywania kary pozbawienia wolności, [4] rzetelne sporządzanie rocznych i półrocznych sprawozdań z działalności kuratorskiej służby sądowej, [5] bieżące wprowadzanie do systemu komunikacyjno-monitorującego SDE zmian w harmonogramach odbywania kary pozbawienia wolności oraz zezwoleń na oddalenie się skazanego poza miejsce odbywania kary.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja kuratorskiej służby sądowej w Sądzie Rejonowym w Wałbrzychu.

Opis stanu faktycznego

Sąd Rejonowy w Wałbrzychu został utworzony na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 maja 2001 r. w sprawie utworzenia sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz.U. Nr 64, poz. 654 ze zm.)³. Ustalony obszar właściwości sądowej obejmował miasta: Boguszów-Gorce, Jedlina-Zdrój, Szczawno-Zdrój i Wałbrzych oraz gminy: Czarny Bór, Głuszyca, Mieroszów, Stare Bogaczowice i Walim.

W kontrolowanym okresie 2010 – 2013 (do dnia zakończenia kontroli) w Sądzie Rejonowym w Wałbrzychu działały 4 zespoły kuratorskiej służby sądowej:

- [1] I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich,
- [2] II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych,
- [3] III Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych,
- [4] IV Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich.

Każdy z Zespołów kierowany był przez Kierownika Zespołu.

Sprawami dotyczącymi dozoru skazanych, odbywających karę pozbawienia wolności w systemie SDE, zajmowali się kuratorzy w II i III Zespole.

(dowód: akta kontroli str. 7, 62-68)

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Data wejścia w życie dnia 1 lipca 2001 r.

Kuratorzy SR Wałbrzych zajmowali się prowadzeniem dozorów w SDE od lutego 2012 r.⁴ Pierwszy skazany rozpoczął odbywanie kary pozbawienia wolności w tym systemie na terenie obszaru właściwości SR Wałbrzych na podstawie postanowienia Sądu z dnia 13 lutego 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 212-221)

W badanym okresie we wszystkich czterech zespołach kuratorskich pracowało łącznie 52 kuratorów zawodowych, z czego w zespołach zajmujących się dozorem skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w SDE (II Zespół i III Zespół) było zatrudnionych 32 kuratorów⁵, spośród których 4 zajmowało się prowadzeniem dozorów w SDE (12,5%), po 2 w każdym zespole. Wszyscy kuratorzy zawodowi w SR Wałbrzych byli zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: akta kontroli str. 7, 62-68)

W analizowanym okresie na obszarze właściwości Sądu Rejonowego w Wałbrzychu karę pozbawienia wolności w SDE odbywało:

- wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. – 38 osób, co stanowiło średnio 9,5 osoby na 1 kuratora SDE,
- wg stanu na dzień 30 czerwca 2013 r. – 52 osoby, co stanowiło średnio 13 osób na 1 kuratora SDE.

(dowód: akta kontroli str. 7, 62-68)

Liczba dozorów elektronicznych prowadzonych przez oba zespoły kuratorskie od momentu uruchomienia SDE na obszarze właściwości SR Wałbrzych do dnia kontroli, tj. do dnia 29 października 2013 r., wyniosła 194⁶, z czego zakończono 166⁷ dozorów. Spośród dozorowanych skazanych, 3 osoby odbyły karę pozbawienia wolności w SDE dwukrotnie.

(dowód: akta kontroli str. 212-221)

Decyzję o powierzeniu kuratorowi sprawy dozoru skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności w SDE podejmował kierownik zespołu, w zależności od miejsca zamieszkania skazanego oraz rejonu działania danego kuratora. W przypadku dużej różnicy w obciążeniu poszczególnych kuratorów sprawami SDE, kierownik zespołu zlecał daną sprawę innemu kuratorowi zajmującemu się SDE. Teresa Kobyłecka Kierownik III Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wyjaśniła, że przydział spraw w SDE innym kuratorom był ograniczony z uwagi na posiadanie tylko 2 kryptograficznych kart dostępu do systemu Exigo przez jeden zespół⁸. Kierownicy zespołów kuratorskich nie występowali o dodatkową kartę dostępu, ponieważ liczba skazanych na jednego kuratora nie przekraczała 15 osób. Zdarzały się przypadki, iż osoby odbywające karę pozbawienia wolności w SDE, były również dozоровane przez innych kuratorów (nie posiadających uprawnień do systemu Exigo), ale w odniesieniu do innych spraw⁹. Wszystkie dozory SDE były prowadzone przez kura-

⁴ Sąd Rejonowy w Wałbrzychu leży na terenie właściwości sądowej apelacji wrocławskiej, która została włączona do systemu dozoru elektronicznego dnia 1 stycznia 2013 r.

⁵ Wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. oraz 30 czerwca 2013 r.

⁶ Z czego w 2012 r. wpłynęło 91 spraw, natomiast w 2013 r. – 103 sprawy.

⁷ Z czego w 2012 r. zakończono 53 sprawy, natomiast w 2013 r. - 113 spraw.

⁸ Kierownicy zespołów kuratorskich nie posiadali karty dostępu do systemu Exigo.

⁹ Dotyczy osób skazanych na karę pozbawienia wolności w systemie SDE, posiadających już dozór kuratorski w innej sprawie.

torów zawodowych. Nie stwierdzono przypadków prowadzenia dozorów SDE przez kuratorów społecznych.

(dowód: akta kontroli str. 55-56, 62, 167-209)

Analiza obciążenia pracą kuratorów SDE wykazała, iż średnie obciążenie pracą kuratorów w badanym okresie spełniało standardy wskazane w rozporządzeniu w sprawie standardów obciążenia pracą kuratora zawodowego. Ponadto Teresa Kobyłecka Kierownik III Zespołu wyjaśniła, iż jak wynika z pisma Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 10 lipca 2003 r.¹⁰, będącego interpretacją uregulowań zawartych w niniejszym rozporządzeniu, standardy określone w tym dokumencie nie są limitami obowiązującymi kuratorów, a jedynie średnimi, które mają na celu zniwelowanie dysproporcji w obciążeniu obowiązkami kuratorów zawodowych.

(dowód: akta kontroli str. 12-17, 55-59)

Kuratorzy SDE w związku z prowadzonymi dozorami SDE współpracowali z Policją, ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi urzędami pracy. Kodeks karny wykonawczy w art. 38 § 1¹¹ wymienia jeszcze inne podmioty, takie jak: stowarzyszenia, fundacje, organizacje społeczne, z którymi może być podjęta współpraca w badanym zakresie. Jednakże współpraca z tymi podmiotami w zakresie związanym z organizowaniem i kontrolowaniem kary pozbawienia wolności w systemie SDE jest podejmowana indywidualnie w odniesieniu do okoliczności danego skazanego. W sprawie tej Kurator Okręgowy w złożonych wyjaśnieniach podała, że kara pozbawienia wolności w Systemie Dozoru Elektronicznego nie jest środkiem probacyjnym¹².

(dowód: akta kontroli str. 17-18, 55-56, 149-151, 164-166)

W badanym okresie Kurator Okręgowy nie przeprowadzała w SR Wałbrzych wizytacji w zakresie funkcjonowania SDE. Kurator Okręgowy Ewa Zarazik wyjaśniła, że z uwagi na fakt, iż SDE jest specyficzną formą odbywania kary pozbawienia wolności (nie jest to środek probacyjny), to nadzór nad jej wykonywaniem pozostaje w gestii Sądu Penitencjarnego. W zakresie czynności, o których mowa w art. 56 ust. 1 ustawy SDE, związanych z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE, sądowy kurator zawodowy wykonuje polecenia sędziego penitencjarnego. Ponieważ kuratorom okręgowym, jak również kierownikom zespołów kuratorskich, nie przyznano kart kryptograficznych pozwalających na logowanie się w systemie Exigo, Kurator Okręgowy nie posiadała bezpośredniego wglądu do zapisów sporządzanych przez kuratorów w tym systemie. Kurator Okręgowy dotychczas nie prowadziła kontroli w tym zakresie, jednakże przy okazji innych realizowanych lustracji miała możliwość wglądu do dokumentacji prowadzonej w formie „papierowej”. Zakres zawieranych tam danych i informacji wychodził naprzeciw oczekiwaniom sędziów penitencjarnych.

(dowód: akta kontroli str. 19, 164-166)

¹⁰ Pismo Dyrektora Departamentu Sądów Powszechnych Ministerstwa Sprawiedliwości do Prezesów Sądów Okręgowych znak DSP VIII 7005/15/03 z dnia 10 lipca 2003 r.

¹¹ Wg art. 38 § 1 kkw, w wykonywaniu kar, środków karnych, zabezpieczających i zapobiegawczych, w szczególności związanych z pozbawieniem wolności, mogą współdziałać stowarzyszenia, fundacje, organizacje oraz instytucje, których celem działania jest realizacja zadań określonych w niniejszym rozdziale, jak również kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby godne zaufania.

¹² Środek probacyjny – instytucja prawa karnego materialnego i wykonawczego realizująca wychowawcze i szczególnoprewencyjne cele reakcji prawnokarnej sprawcy przestępstwa.

Wszyscy kuratorzy zawodowi, którzy w okresie objętym kontrolą sprawowali dozory w ramach SDE, zostali przeszkoleni w zakresie funkcjonowania SDE, obowiązków kuratorów pracujących w tym systemie oraz obsługi aplikacji Exigo na dwóch szkoleniach zorganizowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości (październik 2011 r. i październik 2012 r.)¹³, a także w zakresie współpracy kuratorów z Sądem Penitencyjnym oraz sposobu prowadzenia dozoru w SDE na trzech spotkaniach szkoleniowych zorganizowanych przez Kuratora Okręgowego wraz z sędziami V Wydziału Penitencyjnego w Sądzie Okręgowym w Świdnicy (grudzień 2011 r., kwiecień 2012 r., oraz maj 2013 r.)¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 36-54, 165-166)

Roczne i półroczne sprawozdania z działalności kuratorskiej służby sądowej MS-S40 sporządzane były rzetelnie. Zespoły kuratorskie w SR Wałbrzych przesyłały sprawozdania z działalności kuratorskiej służby sądowej MS-S40 do Kuratora Okręgowego w Świdnicy za pomocą systemu elektronicznego STAT. Było to jedno (wspólne dla obu zespołów) sprawozdanie za 2011 r. oraz po dwa (osobne dla obu zespołów) sprawozdania za I półrocze 2012 r., za cały 2012 r. oraz za I półrocze 2013 r. System STAT nie rejestrował daty wysłania sprawozdania z SR Wałbrzychu do SO Świdnica. Ewa Daszkiewicz Kierownik Oddziału Administracyjnego SR Wałbrzych oświadczyła, że sprawozdania powyższe zostały złożone w terminie. W sprawozdaniu wykazywane są sprawy w SDE, które wpłynęły do zespołu kuratorskiego oraz zakończyły się w danym okresie sprawozdawczym.

(dowód: akta kontroli str. 20-35, 222-226)

W okresie objętym kontrolą do zespołów kuratorskich nie wpłynęły sprawy dotyczące skazanych odbywających karę w SDE, objętych zakazami zbliżania się do określonej osoby lub powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach. Kuratorzy SDE nie składali również wniosków do Sądu Penitencyjnego dotyczących zakazu zbliżania się do określonej osoby lub powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach, stosownie do art. 8 ust. 3 ustawy SDE.

(dowód: akta kontroli str. 69-148, 235)

Kurator Okręgowy Ewa Zarazik wyjaśniła, że zarówno ona, jak i kuratorzy pracujący w sądach rejonowych nie byli w posiadaniu, ani nie mieli dostępu do wykazu skazanych, którzy kwalifikują się do odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, w szczególności do rejestru skazanych, wobec których orzeczono karę pozbawienia wolności nieprzekraczającą jednego roku.

(dowód: akta kontroli str. 165-166)

W okresie objętym kontrolą, kuratorzy SR Wałbrzych nie złożyli żadnego wniosku o udzielenie skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie SDE, stosownie do art. 39 ustawy SDE¹⁵. Kuratorzy podczas rozmów z dozorowanymi w przypadku, gdy mieli oni do odbycia karę pozbawienia wolności, informowali ich o możliwości skorzystania z formy odbycia kary w SDE. Ponadto na tablicy informacyjnej w Sądzie Rejonowym w Wałbrzychu oraz w siedzibie zespołów kuratorskich umieszczone były wzory formularzy niezbędnych do złożenia wniosku o odbycie kary w systemie SDE. Wzory te, jak i informacje o SDE, dostępne były rów-

¹³ W ramach tych szkoleń przeszkolono łącznie wszystkich 4 kuratorów SDE.

¹⁴ W ramach przedmiotowych szkoleń przeszkolono wszystkich 4 kuratorów SDE.

¹⁵ W badanej próbie kontrolnej wszystkich aktywnych dozorów SDE wnioski złożyli skazani, a w jednym przypadku pełnomocnik skazanego.

niez na stronie internetowej Sądu Okręgowego w Świdnicy. W przypadku zgłoszenia przez skazanego chęci odbycia kary w SDE, kuratorzy wyjaśniali mu, jak wygląda procedura wystąpienia z wnioskiem o odbywanie kary w tym systemie, udostępniali również niezbędne wzory formularzy oraz pomagali w wypełnieniu tych dokumentów.

(dowód: akta kontroli str. 55-56, 60-61)

Teresa Kobylecka Kierownik III Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wyjaśniła, że najczęściej osobami, które kwalifikują się do SDE byli podopieczni, którzy pozostawali pod dozorem kuratora w innych sprawach lub byli objęci kontrolą w okresie próby, wobec których Sąd zarządził wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej, odwołał warunkowe przedterminowe zwolnienie z odbycia części kary, orzekł zastępczą karę pozbawienia wolności w miejsce kary ograniczenia wolności, bądź zostali oni ponownie skazani na karę do jednego roku pozbawienia wolności bez warunkowego jej zawieszenia.

(dowód: akta kontroli str. 55)

W analizowanym okresie zespoły kuratorskie SR Wałbrzych nie posiadały pisemnych procedur lub wytycznych dotyczących realizacji przez kuratorów sądowych zadań związanych z organizowaniem lub kontrolą wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE. Jak wyjaśniła Ewa Zarazik Kurator Okręgowy, kuratorzy sprawujący dozór nad skazanymi odbywającymi karę pozbawienia wolności w SDE w swojej pracy kierują się przepisami ustawy SDE, rozporządzenia SDE oraz zaleceniami Sądu Penitencjarnego.

(dowód: akta kontroli str. 165-166)

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym powyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli pod rozwagę pozostawia nawiązanie w większym stopniu współpracy kuratorów SDE z innymi podmiotami wymienionymi w art. 38 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego (np. kościoły, związki wyznaniowe, osoby godne zaufania, stowarzyszenia, fundacje, organizacje oraz instytucje, których celem działania jest społeczna readaptacja skazanych).

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie organizację kuratorskiej służby sądowej SR Wałbrzych.

2. Realizacja przez sądowych kuratorów zawodowych zadań związanych z organizowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności.

Opis stanu
faktycznego

Realizację przez sądowych kuratorów zawodowych zadań związanych z organizowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE zbadano w odniesieniu do wszystkich 34 skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie SDE (wg stanu na dzień kontroli, tj. 3 października 2013 r.).

(dowód: akta kontroli str. 69)

W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono m.in., że:

1) Kuratorzy nie informowali osób pełnoletnich, zamieszkujących wraz ze skazanym, o warunkach odbywania kary w SDE, konsekwencjach prawnych raz udzielonej zgody (o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy SDE) oraz braku możliwości jej cofnięcia (art. 11 ust. 2 ustawy SDE). Stosowne zgody były udzielane przed wydaniem postanowienia Sądu Penitencjarnego o zastosowaniu kary w SDE. W badanych sprawach nie wystąpiły przypadki próby cofnięcia zgody przez te osoby.

2) We wszystkich zbadanych sprawach kuratorzy niezwłocznie (tj. do 7 dni od momentu otrzymania postanowienia Sądu o nałożonym dozorcze SDE) kontaktowali się ze skazanymi, informując ich o obowiązkach i uprawnieniach związanych z SDE, w myśl art. 56 ust. 4 ustawy o SDE. Skazani potwierdzali ten fakt podpisując stosowne pouczenie.

(dowód: akta kontroli str. 69-148)

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym powyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania zespołów kuratorskich SR Wałbrzych w odniesieniu do realizacji zadań związanych z organizowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE.

3. Sprawowanie przez sądowych kuratorów zawodowych kontroli wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE

Opis stanu
faktycznego

Realizację przez sądowych kuratorów zawodowych zadań związanych ze sprawowaniem przez nich kontroli wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE zbadano podobnie jak w pkt 2 w odniesieniu do wszystkich skazanych odbywających na dzień kontroli karę pozbawienia wolności w SDE.

(dowód: akta kontroli str. 69)

W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono m.in., że:

1) Wszyscy kuratorzy kontaktowali się osobiście ze skazanymi, najczęściej w miejscu odbywania przez nich kary pozbawienia wolności w SDE (wystąpiły 3 przypadki kontaktu osobistego w siedzibie zespołu kuratorskiego w sprawach dozorców, które się dopiero rozpoczęły) w celu udzielenia wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary pozbawienia wolności w tym systemie oraz wykonywania nałożonych na nich obowiązków, w myśl art. 8 ust. 1 pkt 2 oraz 73 ust. 2 ustawy SDE. Ponadto stwierdzono, iż kuratorzy mieli odpowiednie rozeznanie o sytuacji mieszkaniowej, materialnej, zdrowotnej i zawodowej skazanego, uzyskane m.in. podczas wizytacji osobistych lub wizytacji innych kuratorów z zespołu, w celu sporządzenia wywiadów środowiskowych. Kuratorzy udzielali pomocy wszystkim skazanym (określonej w art. 41 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego) w celu readaptacji społecznej skazanego, stosownie do art. 56 ust. 3 ustawy SDE. Była to pomoc w zakresie: medycznym, poszukiwania pracy, spraw urzędowych oraz pomoc prawna.

2) We wszystkich zbadanych aktach dozorców nie stwierdzono wniosków kuratorów do Sądu Penitencjarnego o nałożenie na skazanego dodatkowych obowiązków określonych w art. 72 Kodeksu karnego lub o zwolnienie ich od wykonywania tych obowiązków w trybie art. 8 ust. 2 w zw. z art. 19 i art. 56 ust. 5 ustawy SDE.

3) W przypadku 15 dozorów kuratorzy dokonywali zmiany harmonogramu skazanych (od 1 do 5 zmian), o których mowa w art. 10 ust. 1 ustawy SDE, ze względu na pracę zarobkową lub jej utratę oraz ze względu na sprawowanie opieki nad dzieckiem. Za zmianami tymi przemawiały szczególne okoliczności zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy SDE. Kuratorzy na bieżąco wprowadzali zmiany do systemu Exigo, w myśl art. 10 ust. 3 ustawy SDE. Ponadto w 20 sprawach doszło do formalnych naruszeń harmonogramu (od 1 do 30 razy). Kuratorzy podejmowali wtedy odpowiednie interwencje odnośnie naruszenia harmonogramu w postaci rozmów ostrzegawczo-pouczających skazanych oraz wniosków do UPD o sprawdzenie poprawności działania systemu. Kuratorzy nie interweniowali w przypadkach kilkusekundowych naruszeń harmonogramu (2 przypadki).

4) W 23 sprawach kuratorzy udzielali zezwolenia skazanemu na oddalenie się poza miejsce odbywania kary w SDE (od 1 do 32 razy), o którym mowa w art. 21 ustawy SDE. Przyczynami udzielenia zgody były względy osobiste (wizyta lekarska, udział w terapii zdrowotnej, rehabilitacja lecznicza), poszukiwanie pracy lub jej wykonywanie, wezwania do sądu lub prokuratury¹⁶. Kuratorzy niezwłocznie przekazywali swoje decyzje sędziemu penitencjarnemu, stosownie do art. 22a ustawy SDE. We wszystkich przypadkach oddalenie skazanego odbywało się bez asysty osoby najbliższej lub osoby godnej zaufania.

5) Stwierdzono, że wystąpił 1 przypadek niecierpiący zwłoki, w którym kurator zezwolił na usunięcie nadajnika z uwagi na ważne względy zdrowotne (badanie tomografem komputerowym). Kurator niezwłocznie powiadomił o zaistniałym przypadku sędziego penitencjarnego, stosownie do art. 25 ust. 2 ustawy SDE.

6) W 2 sprawach kurator wnioskował o uchylenie zezwolenia na odbywanie kary w SDE, stosownie do art. 56 ust. 6 ustawy SDE, ze względu na łamanie harmonogramu (wniosek nieskuteczny)¹⁷ oraz nieprzestrzeganie nałożonych obowiązków (nadużywanie alkoholu) przez skazanego (wniosek skuteczny)¹⁸.

7) We wszystkich sprawach kuratorzy składali comiesięczne sprawozdania do sądu penitencjarnego o zachowaniu się skazanego, przypadkach naruszenia przez skazanego porządku prawnego lub wywiązywania się z nałożonych na skazanego obowiązków, stosownie do art. 74 ust. 1 ustawy SDE oraz § 6 rozporządzenia SDE. W 26 sprawach stwierdzono brak sprawozdania za pierwszy miesiąc, w którym rozpoczęła się kara pozbawienia wolności w SDE (w przypadku niepełnego miesiąca). Kuratorzy uwzględniali ten okres w pierwszym sprawozdaniu z odbywania kary.

8) Nie stwierdzono wniosków kuratorów do Sądu Penitencjarnego o warunkowe przedterminowe zwolnienie skazanego, odbywającego karę pozbawienia wolności w SDE, w trybie art. 33a ust. 2 ustawy SDE.

9) Analiza badanych akt dozorów nie wykazała przypadków nieprawidłowości w funkcjonowaniu UPD.

(dowód: akta kontroli str. 69-148, 150-151)

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym powyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

¹⁶ W miarę możliwości wraz z wnioskiem o zezwolenie na czasowe oddalenie się skazani przedstawiali stosowne dokumenty.

¹⁷ W tym przypadku postanowieniem SO w Świdnicy z dnia 22 października 2013 roku nie uchylono wykonywania kary w SDE, ponieważ nie sposób było ustalić, czy do naruszeń harmonogramu dochodziło na skutek postawy skazanego czy awarii technicznej. Poza tym od złożenia wniosku o uchylenie zezwolenia nie doszło do naruszenia harmonogramu.

¹⁸ W tym przypadku postanowieniem SO w Świdnicy z 21 października 2013 roku skazanemu uchylono zezwolenie na odbywanie kary w SDE.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania zespołów kuratorskich SR Wałbrzych w odniesieniu do realizacji zadań związanych ze sprawowaniem kontroli wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Wrocław, dnia listopada 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Kontroler nadzorujący:
Grzegorz Niemczyk
Specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

.....
Podpis